

TRAKTATEN AV 2003 OM UTVIDELSEN AV EU

Innledning

For norsk fiskerinæring er problemstillingen: Dersom det blir forhandlinger om norsk medlemskap er målet å oppnå en så god som mulig fiskeriavtale.

Det er da avgjørende å ha kunnskap både om det overordnede grunnlaget for forhandlingene og om formen – hvordan forhandlingene blir gjennomført.

Generelt vil grunnlag for forhandlingene være alle de traktatene som nå er gjeldende, og som er grunnlaget for EUs utvikling, samt gjeldende lovgivning. Også Traktaten av 2003 om utvidelsen med 10 nye medlemsland vil være en del av dette grunnlaget. Denne traktaten vil også være spesielt relevant fordi den viser vilkårene for tilsluting for de siste nye medlemslandene.

I de siste årene har det vært arbeidet med å konsolidere alle disse traktatene i en ny "grunnlov". Forslaget som ble framlagt fra Konventet sommeren 2003 ble behandlet i en regjeringsskonferanse høsten 2003, men det ble ikke enighet i møtet i Det Europeiske Råd i desember -03. Det er likevel trolig at det vil være enighet om EUs "grunnlov" før det blir forhandlinger med Norge, men det er ikke sikkert at den vil være trådt i kraft. Det er dermed usikkert om dette vil være det formelle traktatgrunnlaget for forhandlingene. Uansett formell status vil det forslaget til "grunnlov" som nå foreligger trolig være det reelle politiske utgangspunktet for framtidige forhandlinger med Norge. I avslutningen blir rammen som kan forventes for forhandlinger om norsk medlemskap kommentert.

Formålet med denne utredningen er en gjennomgang av de delene av Traktaten av 2003 som er særlig relevante for fiskeri. I tillegg til de delene som direkte berører fiskeri, er det også gjort rede for historien knyttet til forhandlingene og beslutningssystemet.

Utdrag av teksten i Tiltredelsestraktaten og Sluttakten

Traktaten og akten med bilag og protokoller er i alt på over 4800 sider, og i tillegg kommer Sluttakten som inneholder nesten 50 sider. Som **vedlegg** til denne utredningen er et utdrag av disse tekstene i den offisielle danske versjonen.

Dette omfatter de delene som er **direkte aktuelle for fiskeri**.

I tillegg tekstene om fiskeri inneholder vedlegget:

- Traktaten: Fortalen og alle tre artiklene.
- Akten: Hele teksten – som utgjør 62 artikler over 63 sider.
- Deler av teksten som omhandler miljøvern og regionalpolitikk.
- Bilag IV, punktene 1 – 4.
- Protokoll nr. 6, om fritidsboliger i Malta. Dette er den eneste "varige særordningen" som noe søkerland har oppnådd i forhandlingene.
- Sluttakten, del I. og II.
- Erklæring nr. 21. Generell felleserklæring fra de nåværende medlemsstater.

Utvidelsen

Polen og Ungarn søkte om medlemskap allerede før utvidelsen av EU i 1995 med Sverige, Finland og Østerrike. I løpet av de neste to årene søkte ytterligere åtte land: Bulgaria, Tsjekkia, Estland, Latvia, Litauen, Romania, Slovakia og Slovenia.

Tyrkia hadde søkt allerede så langt tilbake som i april 1987, men ble vurdert til ikke å oppfylle kravene til medlemskap. I desember 1999 godkjente Det Europeiske Råd i Helsinki Tyrkia som et kandidatland, men forhandlingene skulle ikke starte før oppfyllelse av tre vilkår som tidligere var stilt:

1. Vedvarende bedring i vilkårene for menneskeretter i Tyrkia.
2. Løsning av Kypros-spørsmålet, med tilbaketrekking av tyrkiske styrker.
3. Konsolidering av tyrkisk demokrati.

Malta og Kypros hadde søkt om medlemskap tidligere – i 1990. Behandlingen hadde blitt utsatt, og for Malta var søknaden også trukket etter et valg i 1996, men søknaden ble aktivisert igjen etter et nytt valg i 1998.

Forhandlinger ble åpnet med de 6 første kandidatlandene i mars 1998, og med de siste 6 i februar 2000. Det Europeisk Råd i København i desember 2002 godkjente resultatet med de 10 landene som hadde sluttført forhandlinger om medlemskap, og dette er grunnlaget for Traktaten av 2003 som er tema for denne utredningen.

Samtidig ble det åpnet for videre medlemskapsforhandlinger med Romania og Bulgaria, og satt en tidsplan for forhandlingsstart med Tyrkia.

Alle søkerlandene utenom Kypros har gjennomført folkeavstemninger i 2003:

LAND	Dato	JA-%	NEI-%	Deltakelse %
Malta	8. mars	53,6	46,4	91,0
Slovenia	23. mars	89,6	10,4	60,3
Ungarn	12. april	83,8	16,2	45,6
Litauen	10. -11. mai	91,1	8,9	63,4
Slovakia	16. -17. mai	92,5	6,2	52,1
Polen	8. juni	77,4	22,6	58,9
Tsjekkia	13. -14. juni	77,3	22,7	55,2
Estland	14. september	66,8	33,2	64,1
Latvia	20. september	67,0	32,3	72,5

Forkastete stemmer gjør at summen av Ja og Nei i noen land blir mindre enn 100 %.

Undertegning av traktaten, med forbehold om ratifisering for alle nåværende og nye medlemmer, skjedde i Athen den 16. april 2003.

Under forutsetning om at ratifikasjon blir gjennomført av alle blir Tsjekkia, Estland, Kypros, Latvia, Litauen, Ungarn, Malta, Polen, Slovenia og Slovakia **medlemmer fra 1. mai 2004** - i tide til å delta i valget til Europaparlamentet i juni 2004.

Ved undertegnelsen av Traktaten og sluttakten den 16. april 2003 ble det erklært som et mål at Bulgaria og Romania skal bli medlemmer i 2007. Dette framgår i "Felles erklæring: Ét Europa" som er del av Sluttakten. Teksten er tatt med i vedlegget.

Det er nå ventet at det i desember 2004 blir besluttet å åpne formelle medlemskapsforhandlinger med Tyrkia.

Kroatia har søkt om medlemskap, og det ventes at Kommisjonen i nær framtid vil legge fram en vurdering av søknaden.

Makedonia vil søke om medlemskap, men den formelle overleveringen av søknaden er utsatt på grunn av ulykken der landets president omkom.

EU i dag. Traktater. Organer. Beslutninger

Utgangspunktet

Den 9. mai 1950 la den franske utenriksministeren Robert Schuman fram sin plan om å innordne den franske og tyske kull- og stålindustrien under en felles "Høg Autoritet". Planen var laget av Jean Monnet. Den fikk også tilslutning fra Benelux landene og Italia, og ble satt i verk fra 10. august 1952. Jean Monnet var den første lederen for Det europeiske kull- og stålfellesskap (European Coal and Steel Community, forkortet ECSC).

ECSC var unik i at den etablerte en overnasjonal "Høg Autoritet", som var gitt store fullmakter overfor kull og stålindustrien i medlemslandene. Dette er "modellen" for Kommisjonens posisjon som er videreført i EEC, EF og EU.

Jean Monnet gikk av som leder for ECSC i februar 1955 og satte seg i stedet i spissen for å etablere en økonomisk integrasjon. Dette ledet til Romatraktaten, som ble undertegnet 25. mars 1957, og trådte i kraft 1. januar 1958. Oppbyggingen av Det europeiske økonomiske fellesskap (European Economic Community, forkortet **EEC**) var parallell til ECSC, og den første lederen i den overnasjonale Kommisjonen ble tyskeren Walter Hallstein.

Det europeiske atomenergifellesskap (Euratom) var blitt etablert ved en separat traktat samtidig med Romatraktaten. 1. juli 1967 ble disse tre organisasjonene – ECSC, EEC og Euratom - sammensluttet til Det Europeiske Fellesskap, med norsk forkortelse **EF**.

Det er senere laget flere traktater for tilslutning fra nye medlemsland. Danmark, Irland og Storbritannia i 1972, Hellas i 1980, Spania og Portugal i 1985 og Østerrike, Finland og Sverige i 1994.

Traktater

Romatraktaten inneholder 248 artikler, og har i tillegg hundrevis av sider med vedlegg, protokoller og konvensjoner. Formålet framgår av artiklene 2 og 3 (gjengitt nedenfor):

Artikkel 2

Fellesskapet har til oppgave å fremme en harmonisk utvikling av den økonomiske virksomhet i Fellesskapet som helhet, en uavbrutt og avbalansert vekst, økt stabilitet, en stadig sterkere stigning i levestandarden, og nærmere forbindelser mellom de stater det forener, ved å opprette et felles marked og ved gradvis å tilnærme medlemsstatenes økonomiske politikk.

Artikkel 3

For å nå de mål som er satt i foregående artikkel, skal Fellesskapets virksomhet, på de vilkår og i det tempo Traktaten fastsetter, gå ut på:

- a) å oppheve, medlemsstatene imellom, toll og kvantitative restriksjoner ved innførsel og utførsel av varer, samt alle andre tiltak med tilsvarende virkning,*
- b) å fastsette en felles tolltariff og en felles handelspolitikk overfor tredjeland,*
- c) å fjerne, medlemsstatene imellom, hindringer for den frie bevegelse for personer, tjenesteytelser og kapital,*
- d) å innføre en felles politikk på landbrukets område,*
- e) å innføre en felles politikk på transportens område,*
- f) å innføre en ordning som sikrer at konkurransen på det felles marked ikke blir forrykket,*
- g) å gjennomføre tiltak som gjør det mulig å samordne medlemsstatenes økonomiske politikk og forebygge mangel på likevekt i deres betalingsbalanser,*
- h) å bringe de nasjonale lovgivninger nærmere hverandre i den utstrekning det er nødvendig for at det felles marked skal virke,*
- i) å opprette et Europeisk Sosialfond med sikte på å bedre arbeidsmulighetene for arbeidstakerne og bidra til en stigning i deres levestandard,*
- j) å opprette en Europeisk Investeringsbank med sikte på å fremme Fellesskapets økonomiske vekst ved å skape nye ressurser,*
- k) å assosiere seg med de oversjøiske land og områder med sikte på å øke samhandelen og i fellesskap å fremme den økonomiske og sosiale utvikling.*

I begynnelsen av 1980 årene ble det fokusert på at mange år etter at medlemslandene hadde opphevet alle toll- og kvoterestriksjoner på intern handel så var fellesskapet langt fra et virkelig "felles marked". Det hadde f. eks. bakgrunn i at grenseformaliteter forsinket og

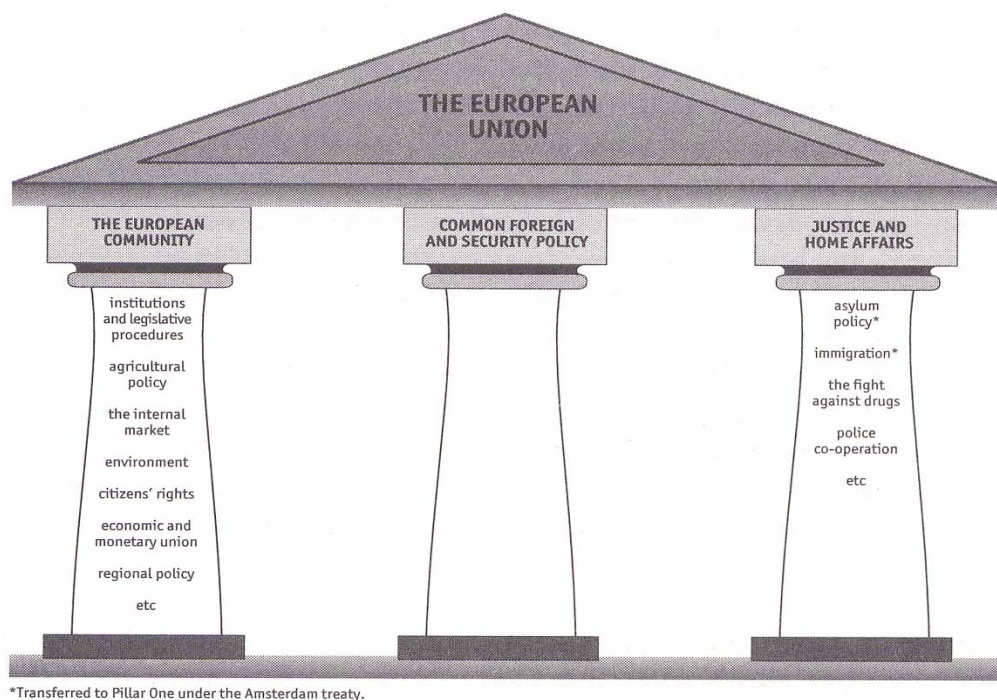
fordyret transporten mellom medlemslandene, at offentlige innkjøp i realiteten var avgrenset til nasjonale leverandører, at indirekte skatter førte til skjevheter i den intern handelen. Det var flere tilsvarende hindre. I 1985 ble det enighet om at Kommisjonen skulle lage et detaljert program med tidsplan for å virkeliggjøre det ”indre marked”. Det ble også sammenkalt en regjeringsskonferanse for å revidere Romatraktaten slik at det kunne brukes flertalls-avstemning om de fleste saker knyttet til det indre marked, i stedet for enstemmighet slik det tidligere var krevd.

I 1986 ble **Enhetsakten** undertegnet. I tillegg til å legge til rette for det indre marked, ble det justert på bestemmelsene om Ministerrådet, og det ble gitt større lovgivende makt til Europaparlamentet.

Maastrichttraktaten – som etablerte den Europeiske Union - ble undertegnet i februar 1992, og var en gjennomgående revisjon av Romatraktaten. Denne traktaten representerer den viktigste utviklingen i EUs historie siden Romatraktaten. Traktaten trådte i kraft 1. november 1993.

Maastrichttraktaten hadde to overordnede siktemål: å etablere en økonomisk og monetær union, og å ta steg i retning av å oppnå en politisk union ved å etablere samarbeid om felles utenrikspolitikk og forsvarspolitikk. Traktaten etablerte tre ”søylar” for den Europeiske Union.

Illustrasjon - søylar som utgjør Unionen

Søyle 1 omfattet det etablerte samarbeidet i Det Europeiske Fellesskap, søyle 2 den felles utenriks og forsvarspolitikk (CFSP), og søyle 3 la grunnlag for samarbeid innenfor området for justis- og innenrikssaker. Søyle 2 og 3 var organisert som regjeringssamarbeid og ikke underlagt institusjonene som var etablert for EF.

Amsterdamtraktaten, signert i oktober 1997 og som trådte i kraft fra 1. mai 1999, var en justering av Maastrichttraktaten. Beslutninger i flere saksområder under søyle 3 ble lagt inn under organene i søyle 1. Videre ble Europaparlamentets makt utvidet. Schengenavtalen om åpning av interne grenser i unionen og protokollen om sosialpolitikk (Det Sosiale Charter – som nå også omfattet Storbritannia) ble integrert i søyle 1.

Nicetraktaten ble omforent i møtet i det Europeiske Råd i desember 2000, og undertegnet i februar 2001. I en folkeavstemning i Irland ble den avvist, men godtatt i den andre avstemningen i oktober 2002. Full iverksettelse vil først skje etter at alle de landene som er i ferd med å slutte seg til er blitt medlemmer.

Denne traktaten fastsetter endringer i institusjonene i unionen som forberedelse til utvidelsen av EU. I Europaparlamentet blir antallet representanter for alle medlemsland, både nåværende medlemmer og de nye medlemslandene, fastsatt – og det maksimale antallet representanter fastsettes til 732.

Vektingen av stemmer i Ministerrådet endres i retning av de større landene. Retten til å ha to medlemmer i Kommisjonen faller bort for de 5 største landene, og når det blir 27 medlemsland faller den automatiske retten til å ha et medlem i Kommisjonen bort for alle. Det blir fra da av et rotasjonssystem der alle medlemsland, både store og små, stiller likt. Flere saksområder blir underlagt regler om kvalifisert flertall ved avstemning i Ministerrådet – i stedet for enstemmighet. Europaparlamentets makt til medbestemmelse blir utvidet til flere saksområder.

Konventets forslag fra juni 2003 om en ny traktat, kalt ”grunnlov”, skal kodifisere og avløse alle de tidligere traktatene.

Organer

De viktigste organene er Kommisjonen, Rådet (Ministerrådet) og Europaparlamentet.

Rådet (Ministerrådet)

Rådet består av en rekke "fagråd" - hvor alle EU-lands ministre på et fagfelt, som for eksempel fiskeri, møtes jevnlig for å vedta nye bestemmelser eller håndtere ulike situasjoner som oppstår på dette området.

Oversikt over stemmevekter i Rådet før og etter Nicetraktaten.

	Stemmer i Rådet nå	Stemmer i Rådet etter 2004
Tyskland	10	29
Storbritannia	10	29
Frankrike	10	29
Italia	10	29
Spania	8	27
Polen		27
Nederland	5	13
Hellas	5	12
Tsjekkia		12
Belgia	5	12
Ungarn		12
Portugal	5	12
Sverige	4	10
Østerrike	4	10
Slovakia		7
Danmark	3	7
Finland	3	7
Irland	3	7
Litauen		7
Latvia		4
Slovenia		4
Estland		4
Luxembourg	2	4
Kypros		4
Malta		3
EU 15	87	
EU 25		321

Tabellen gir opplysninger om stemmevekt i Rådet for de nåværende 15 medlemsland på grunnlag av gjeldende traktatbestemmelser. Stemmevektene er endret i Nicetraktaten og det er fastsatt stemmevekter for de nye medlemslandene. Kvalifisert flertall krever nå 62 stemmer, mens det krever 232 stemmer etter utvidelsen med 10 nye medlemsland. Dette er også tatt inn i Tilslutningstraktaten artikkel 12.

I henhold til tilslutningstraktaten fra 1994 (som ikke ble ratifisert av Norge etter nei-flertall i folkeavstemningen) ville Norge hatt 3 stemmer i Rådet.

I **Konventet** ble eventuelle endringer i forhold til Nicetraktaten diskutert. Det endte opp med et kompromiss om at endringene skal tre i kraft fra 1. november 2009 (artikkel 19 og 24). Det endelige resultatet vil avhenge av den videre behandlingen av forslaget fra Konventet.

Som forberedelse til rådsmøtene blir sakene behandlet i **COREPER** – som består av medlemslandenes representanter (ambassadører) i Brussel.

Først blir sakene behandlet i **arbeidsgrupper under Rådet** – som består av fagrepresentanter for medlemslandene. Det er et stort antall slike arbeidsgrupper – og de kan variere noe mellom medlemslandene som har formannskapet hvordan de blir aktivisert. På fiskeriområdet er det to arbeidsgrupper – en for interne og en for eksterne fiskerispørsmål.

Parlamentet

Parlamentet er EUs folkevalgte organ og er også verdens største internasjonale folkevalgte parlament.

- Det består av 626 parlamentarikere fra EUs 15 medlemsland. Hvert land har et visst antall parlamentarikere med utgangspunkt i landets størrelse, men små land har forholdsmessig mange flere parlamentarikere enn store land.
- Representantene blir valgt i sine land, men erfaringen er at de samler seg i partigrupper over landegrensene og ikke som nasjonale representanter.
- Det har tre hovedoppgaver:
  1. Å være lovgivende organ - hovedregelen er at parlamentet og Rådet har medbestemmelse på EUs lover. På noen områder er det imidlertid Rådet som har det avgjørende ordet.
  2. Å godkjenne budsjettet.
  3. Å drive demokratisk kontroll med Kommisjonen, men også med Rådet og Det europeiske råd.

Oversikt over medlemmer i Europaparlamentet før og etter Nicetraktaten.

	Befolkning i mill.	Rep. i Europa Parlamentet nå	Rep. i Europa Parlamentet etter 2004
Tyskland	82,0	99	99
Storbritannia	59,3	87	78
Frankrike	59,0	87	78
Italia	57,6	87	78
Spania	39,4	64	54
Polen	38,7		54
Nederland	15,8	31	27
Hellas	10,5	25	24
Tsjekkia	10,3		24
Belgia	10,2	25	24
Ungarn	10,1		24
Portugal	10,0	25	24
Sverige	8,9	22	19
Østerrike	8,1	21	18
Slovakia	5,4		14
Danmark	5,3	16	14
Finland	5,2	16	14
Irland	3,7	15	13
Litauen	3,7		13
Latvia	2,4		9
Slovenia	2,0		7
Estland	1,4		6
Kypros	0,7		6
Luxembourg	0,4	6	6
Malta	0,4		5
EU 15	375,4	626	
EU 25	450,5		732

Tabellen gir opplysninger om antall representanter i Europaparlamentet for de nåværende 15 medlemsland på grunnlag av gjeldende traktatbestemmelser. Antallet representanter er endret i Nicetraktaten. Maksimum antall representanter er fastsatt til 732, slik at dersom flere land blir medlemmer (Romania og Bulgaria) blir antallet redusert for noen medlemsland. I Nicetraktaten er det også fastsatt tallet på representanter for de nye medlemslandene. Dette er også tatt inn i Tilslutningstraktaten artikkel 11.

I henhold til tilslutningstraktaten fra 1994 (som ikke ble ratifisert av Norge etter nei-flertall i folkeavstemningen) ville Norge hatt 15 representanter i Europaparlamentet.

I **Konventet** ble eventuelle endringer i forhold til Nicetraktaten diskutert. Det endelige resultatet vil avhenge av den videre behandlingen av forslaget fra Konventet.

FORDELING AV PARTIER / POLITISKE GRUPPER I EUROPAPARLAMENTET
(pr. april 2002)

	EPP-ED	PES	ELDR	Greens-EFA	EUL-NGL	UEN	IND	EDD	TOTAL
Østerrike	7	7		2			5		21
Belgia	6	5	5	7			2		25
Danmark	1	2	6		2	1		4	16
Finland	5	3	5	2	1				16
Frankrike	20	22	1	9	11	3	12	9	87
Tyskland	53	35		4	7				99
Hellas	9	9			7				25
Irland	5	1	1	2		6			15
Italia	35	16	8	2	6	10	10		87
Luxembourg	2	2	1	1					6
Nederland	9	6	8	4	1			3	31
Portugal	9	12			2	2			25
Spania	28	24	3	4	4		1		64
Sverige	7	6	4	2	3				22
Storbritannia	37	29	11	6			2	2	87
TOTAL	233	179	53	45	44	22	32	18	626

PARTIER / POLITISKE GRUPPER:

EPP-ED

The European People's Party and European Democrats (høyre- og kristeligdemokratiske partier)

PES

The Party of European Socialists (sosialdemokratiske partier)

ELDR

European Liberal, Democratic and Reformist Party (liberale partier)

Greens/EFA

Greens/European Free Alliance (grønne partier, venstreorientert)

Grønne partier i allianse med European Free Alliance fra selvstyre partier i Skottland, Wales, Flandern, Baskerland, Galicia og Andalusia.

EUL/NGL

The Confederal Group of the European United Left/Nordic Green Left (sosialistiske partier)

Grønne partier på venstre siden fra Danmark, Finland, Tyskland, Hellas, Italia, Nederland, Spania og Sverige samt kommunistpartier fra Frankrike, Hellas og Portugal.

UEN

The Union for a Europe of Nations (arbeider for et EU basert på nasjonalstatene)
Inkluderer Fianna Fail fra Irland og Alleanza Nazionale fra Italia.

IND (Independents) Uavhengige.

Inkluderer medlemmer fra belgisk og fransk Nasjonal Front og Fridomspartiet fra Østerrike.

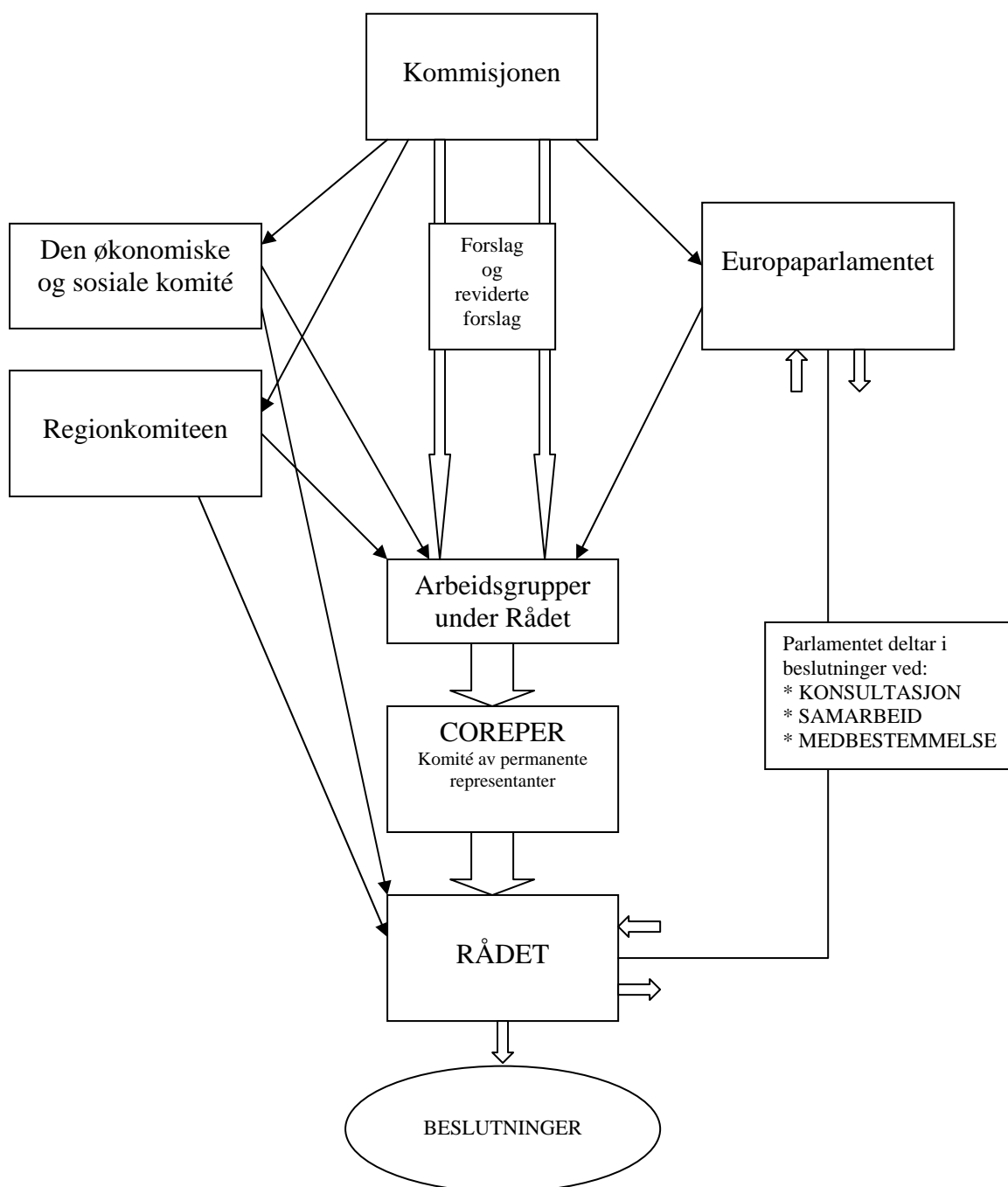
EDD

The Europe of Democracies and Diversities Group (kritiske til mer integrering i EU)
Inkluderer medlemmer fra Frankrike til forsvar for rurale tradisjoner, det britiske Independence Party, danske EU-motstandere og nederlandske kalvinister.

Beslutningssystemet

Den normale prosedyre er slik. Kommisjonen utarbeider et forslag til en ny lovgivningstekst. I løpet av prosessen vil Kommisjonen gjennomføre en rekke høringer med parter som kan ha interesser knyttet til forslaget. Kommisjonen må avgjøre hvilken legal basis forslaget hører inn under fordi prosedyren som skal følges avhenger av dette. Forslaget sendes over til de besluttende organene som er Parlamentet og Rådet. Avhengig av hvilken legal basis forslaget faller inn under, vil Parlamentet og Rådet ha ulik tyngde. I visse saker vil Parlamentet bare ha en rådgivende rolle, hvorpå Kommisjonen sender forslaget til Rådet. I andre saker må Rådet få Parlamentets godkjenning. I flere og flere saksfelter gjelder medbestemmelsesprosedyren. Da vil eventuelt Parlamentet og Rådet i flere omganger behandle forslaget, og om nødvendig opprettes en komité for å få enighet mellom de to institusjonene før det endelige forslaget blir vedtatt.

Beslutningsprosessen i EU

Typer beslutninger:

Reguleringer. Dette er lovgivning som gjelder i hele fellesskapet, og som er direkte gjeldende. M.a.o. det er ikke nødvendig med videre beslutninger for å overføre dem til nasjonal lovgivning innen det enkelte medlemsland.

Direktiv. Formålet er å harmonisere medlemslandenes lovgivning ut fra en fastsatt målsetting. Dette er forskjellig fra reguleringer ved at det ikke fastsettes en enhetlig bestemmelse i hele fellesskapet, men overlater til nasjonale myndigheter å gjennomføre den fastsatte målsettingen

inn i nasjonal lovgivning. Målene som direktivene skal oppnå er bindende for medlemslandene. Direktiv har i stor grad blitt brukt for å gjennomføre det indre marked.

Vedtak. Dette er formen når institusjoner i fellesskapet skal gjennomføre traktatbestemmelser eller reguleringer. Dette er individuelle beslutninger som gjelder personer, selskap eller medlemsland. Det gjelder direkte i hele fellesskapet på samme måte som en regulering.

Ikke bindende beslutninger:

Rekommandasjoner, resolusjoner, uttalelser og handlingsprogram. Dette er beslutninger som ikke er legalt bindende, men som uttrykker den felles oppfatning eller vilje blant medlemslandene. De forskjellige formene brukes i forskjellige sammenhenger, og slike beslutninger kan fungere som viktige redskaper i den politiske prosessen ved fastlegging av framtidig utvikling og i å oppnå kompromisser.

Lovgivnings prosedyrer:

Dette er sterkt forenklet, og går bl.a. ikke inn på regler for enstemmighet, kvalifisert flertall o.s.v.

Generelt gjelder at Kommisjonen har rett til å fremme forslag - det som er kalt retten til initiativ.

Konsultasjonsprosedyre. Dette var det mest vanlige formen tidligere. Et forslag fra Kommisjonen ble sendt til uttalelse i Parlamentet og de to komiteene samtidig som det ble oversendt til Rådet. Innenfor Rådet blir forslagene først behandlet i arbeidsgrupper sammensatt av nasjonale representanter for det aktuelle saksområdet. Kommisjonen deltar i arbeidet i arbeidsgruppene, og kan som en del av prosessen revidere sitt forslag om det anses av Kommisjonen som nødvendig. Uttalelsene fra de konsulterte institusjoner tas inn i prosessen, men har ikke noen bindende virkning. Etter prosessen i arbeidsgruppene (som kan ta lang tid i vanskelige saker) sendes saken videre til Coreper. Dette er komiteen (oppdelt i to avdelinger) av permanente representanter – i praksis medlemslandenes ambassadører og stedfortredende ambassadører i Brussel. Disse behandler sakene på instruks fra sine regjeringer, og kan i praksis ferdigbehandle sakene dersom det er enighet. Endelig beslutning skjer i Rådet. Dersom det er oppnådd enighet i Coreper blir sakene behandlet som såkalt "A" punkt – uten videre diskusjon i Rådet. Saker det er uenighet om diskuteres i Rådet, og besluttes etter regler om enstemmighet, kvalifisert flertall osv.

Samarbeidsprosedyre. Følger samme linje som konsultasjonsprosedyren, men involverer Parlamentet i mye større grad. I stor grad er denne prosedyren nå avløst av prosedyrer for medbestemmelse.

Medbestemmelse prosedyre. Denne styrker Parlamentets stilling ytterligere, og gjør det umulig på flere saksområder å fatte beslutning i Rådet, dersom det ikke oppnås enighet med Parlamentet. Dette er nå blitt den viktigste beslutningsformen.

Iverksettings prosedyrer. Dette gjelder iverksetting, og i stor grad blir dette delegert fra Rådet til Kommisjonen.

Konventet har nå fremmet forslag som vil endre på disse begrepene. F. eks. foreslås innført begrepene europeisk lov og europeisk rammelov.

Fiskeri

De henvises i underoverskriftene til de aktuelle delene i tiltredelsestraktaten fra 2003. Tekstene er tatt inn i Vedlegget.

Artikkel 20, Bilag II

Dette angir hvordan den aktuelle lovgivningen skal endres.

1. Om prisopplysninger for importerte fiskevarer.
2. Felles handelsnormer for fisk.
3. Tilføyelse til markedsordningen (RF 104/2000), bilag IV
4. Om godkjenning av produsentorganisasjoner.
5. Forbrukeropplysninger om fiskevarer og akvakulturprodukter.

Artikkel 21, bilag III. Spesielle adgangsregler og bestemmelser om soner.

Dette angir at den aktuelle lovgivningen om det som er kalt tekniske bestemmelser om forvaltning av fiske skal endres slik det framgår i teksten. Selve endringen skal følge vanlig vedtaksprosedyre. Dette gjelder for to områder:

- Middelhavet for Malta
- Østersjøen for Latvia (og Estland)

Malta

Det blir opprettet en spesiell forvaltningssone på 25 nautiske mil rundt Malta, som er ikke-diskriminerende og som forbeholdes kystfiske med fartøyer mindre enn 12 meter og som ikke bruker trål. Den totale fiskeinnsatsen for disse fartøyene skal ikke overskride nivået i tidligere år. Det er følgende unntak/begrensninger:

- Trålere opp til 24 meter lengde kan fiske i visse trålområder. Den totale fiskekapasiteten, målt i motorkraft, skal ikke overskride nivået i årene 2000 – 2001, og motorkraften til hver tråler som fisker i områder med dybde mindre enn 200 meter skal ikke overskride 185 kW (250 HP).
- Antall fartøy i *lampuki* (gullmakrell) fisket er maksimalt 130. Fordeling av fiskemuligheter i sonen utenfor 12 mil er åpen for alle EU fartøyer på ikke diskriminerende grunnlag.
- Alle fartøyer over 12 meter som blir gitt tillatelse til å fiske innen denne 25 mils forvaltningssonen i spesielle fiskerier (som er spesifisert) skal være på en liste. Mulig økning i fiskeinnsatsen skal skje innenfor bærekraftig forvaltning i sonen.

Utforming av de detaljerte reglene skal besluttes i Rådet. Det tas i teksten forbehold om framtidig utvikling av lovgivningen.

Riga gulfen. Latvia og Estland.

”Tekniske” regler for forvaltning skal være ikke-diskriminerende og gjelde i hele Rigagulfen:

- Fartøyer som gis tillatelse til å fiske i Rigagulfen kan ikke ha motorkraft som overstiger 221 kW.
- Fartøyer som gis tillatelse til å fiske i Rigagulfen skal inkluderes på en liste. Hensikten er å sikre at den totale fiskekapasiteten, målt i motorkraft, ikke skal overskride nivået i årene 2000 – 2001.

Utforming av de detaljerte reglene skal besluttes i Rådet. Det tas i teksten forbehold om framtidig utvikling av lovgivningen.

Vurdering

Den velviljen som er vist fra EUs side i tilpasning til spesielle forhold for Malta og Latvia (og Estland) bør tas hensyn til fra norsk side ved forberedelse av framtidige forhandlinger. Trolig kan det mest direkte anvendes når det gjelder trålfrie soner, fleksible stengte områder og generelt tekniske regler, særlig nord for 62 grader N.

Artikkel 24, bilagene V til XIV.

Artikkel 24 er i fjerde del i Akten, som inneholder midlertidige bestemmelser. Det er ti bilag, ett for hvert nytt medlemsland. Det listes opp bestemmelser på forskjellige saksområder. Omfanget varierer fra land til land, fra 13 saksområder for Polen til 7 saksområder for Tsjekkia.

Som kjent er tre av de ti nye medlemslandene innlandsstater. Av de landene som grenser til havet er det ikke spesielle regler for fiske for Slovenia og Kypros i bilagene knyttet til artikkel 24. Kypros har likevel forpliktet seg under forhandlingene om medlemskap til ”å redusere antallet fiskefartøy som opererer utenfor Middelhavet i samsvar med omforente mål og tidsplan.”

Kvotefordeling.

For de tre baltiske landene blir det fastsatt relative andeler for sild, brisling, laks og torsk i Østersjøen. For gjennomføringen av fordelingen blir det vist til prosedyren i artikkel 8 nr. 4 i grunnforordningen 3760/92.

For alle er det bestemt at landenes andeler av EUs fiske i NAFO området skal besluttes av Rådet med kvalifisert flertall på grunnlag av fordelingen innen NAFO umiddelbart før tilslutningen.

For Malta blir det fastsatt at andelen av EUs fiske av vanlig (bluefin) tunfisk skal besluttes av Rådet med kvalifisert flertall etter at ICCAT (Den atlantiske tuna kommisjonen) har godtatt at Maltas kvote innenfor ICCAT inkluderes i EUs totale kvote.

For Polen blir det som for de baltiske landene fastsatt relative andeler for sild, brisling, laks og torsk i Østersjøen.

Det blir videre fastsatt relative andeler av fiskeslag som berører norske interesser:

- 1,734 % sild i ICES I, II.
- 8,223 % torsk i ICES I, IIb.
- 0,448 % av makrell i ICES IIa, Vb, VI, VII, VIIIa, b, d, e, XII, XIV.
- 4,144 % rødfisk i ICES V, XII, XIV.

Også for Polen blir det vist til prosedyren i artikkel 8 nr. 4 i grunnforordningen 3760/92, og det er tilsvarende bestemmelse som for de baltiske landene om Polens andel av EUs fiske i NAFO området.

Vurdering

For NAFO området er det trolig at utvidelsen av EU ikke innebærer noen endring for Norge.

Praktisering av relativ stabilitet.

Fordelingen av ressurser i samsvar med prinsippet om relativ stabilitet synes å tilsvare prosessen for Norge og de andre søkerlandene i 1994.

Etter tabellene er det brukt uttrykket (i engelsk versjon): “*These shares shall be used for the first allocation of fishing opportunities to .....*”. I utredningen fra NUPI fra juni 2003 (side 53)

er denne formuleringen gjort til et viktig poeng. Det blir hevdet at den nevnte formuleringen gjør grunnlaget for fordelingen svakere enn i traktaten fra 1994. Imidlertid er den samme formuleringen brukt i traktaten fra 1994, men da knyttet til en dato. Formuleringen "...for the first time..." er brukt i traktaten fra 1994, både om EUs andeler i norsk sone og om norske, svenske og finske andeler i et utvidet EU. Den fullstendige ordlyden er noe forskjellig i de forskjellige artiklene:

I traktaten fra 1994 om svensk fiske, artikkel 121 nr. 2, heter det:

"The shares allocated to Sweden shall be set in accordance with Article 8 (4) of Regulation (EEC) No 3760/92, for the first time before 31 December 1994."

I traktaten fra 2003 om polsk fiske, Annex XII, nr. 7, er den tilsvarende formuleringen:

"These shares shall be used for the first allocation of fishing opportunities to Poland in accordance with the procedure provided for in Article 8(4) of Regulation (EEC) No 3760/92."

Endringen i traktaten fra 2003 synes å være en språklig redigering, som reflekterer enigheten i forhandlingene.

Den noe forskjellige ordlyden er uten betydning for det reelle innholdet. Uansett vil framtidig kvotefordeling ha grunnlag i forslag fra Kommisjonen, som må bygge på artikkel 20 i den nye grunnforordningen fra 2002 (RF 2371/2002). Der blir relativ stabilitet fastsatt som prinsipp.

Erklæringer vedlagt Sluttakten

Som vedlegg til Sluttakten er det flere erklæringer som angår fiske:

Nr. 9. Svalbardsonen.

Felles erklæring fra de nåværende medlemsstater.

De nåværende EU land erklærer at de vil fortsette det nåværende forvaltningsregimet som blir brukt av EU og av Estland og Litauen.

Trolig har dette bakgrunn i disse to statenes rekefiske i området.

Nr. 29, 32 og 34. NEAFC.

Erklæringer fra hver av de baltiske statene.

De tre baltiske landene erklærer hver for seg med noen forskjellig ordlyd at det forventer at EU skal forsvare deres interesser innen NEAFC.

Situasjonen for de tre statene er forskjellig. Estland er nå nettopp blitt medlem i NEAFC, og har dermed fulle medlemsretter. Også Polen er medlem i NEAFC. Litauen og Latvia er ikke akseptert som medlemmer, og vil dermed automatisk inngå i EUs "gruppe" i NEAFC. For Polen og Estland vil tidspunktet for opphøret av direkte medlemskap være avhengig av prosedyrereglene innen NEAFC.

I praksis vil EU ved Kommisjonen representere alle medlemslandene innen NEAFC etter at utvidelsen er gjennomført. Fra norsk side bør en forsikre seg om at utvidelsen av EU ikke innebærer noen endring for Norge innenfor NEAFC.

Nr. 32. IBSFC.

Erklæring fra Latvia.

Latvia erklærer at de forstår at fordelingen i Østersjøen er basert på det etablerte forvaltningssystemet innenfor IBSFC (Den baltiske fiskerikommisjonen).

Vurdering

Etter at EU utvides med Polen og de tre baltiske landene vil IBSFC i praksis være overflødiggjort. Fra EUs side er intensjonen at organisasjonen skal avvikles og avløses av en

bilateral avtale med Russland. Det er trolig motstand mot dette fra russisk side, men de har vel ikke noe valg. EU vil være fullstendig dominerende i fisket i Østersjøen, og russiske andeler vil være minimale.

Dette kan også ha en betydning for forståelsen av formuleringene om kvotefordeling i bilagene, som er kommentert ovenfor. Slik de nå er formulert vil det innenfor den ordinære prosedyren i henhold til grunnforordningen kunne tas hensyn til nødvendige praktiske endringer ut fra omorganisering av fisket i Østersjøen.

Avslutning

Ved forhandlinger om norsk medlemskap vil formen i forhandlingene bli som ved tidligere utvidelser av EU. Det er en internasjonal diplomatisk konferanse med den norske regjeringen og Rådet i EU (utenriksministrene) som parter. De reelle forhandlingene om utforming av konkrete løsninger vil i stor grad foregå på embetsplan, mellom norsk UD (og fagdepartementer) og Kommisjonen. I møtet i styringsgruppen kan det gjennomgås hvordan gjennomføringen av forhandlingene kan forventes å innvirke på fiskerinæringens mulighet for påvirkning.

Forventningene om tidspunktet for framtidige forhandlinger synes å være styrt av interne norske politiske forhold. Dette er umiddelbart forståelig, men det bør være en større oppmerksomhet om hvordan en norsk medlemskapsprosess vil passe inn i EUs tidsskjema. Det må heller ikke glemmes at det er usikkerheter om "timeplanen". EØS avtalen er svært "skjør", slik det ble vist ved blokkeringen fra Liechtenstein. Det kan skje endringer i islandsk politikk. Det er allerede bebudet et skifte av statsminister senere i år, og en islandsk søknad om medlemskap i EU vil måtte endre den sannsynlige norske tidsrammen.

Organiseringen. Det vil bli åpnet forhandlingskapitler, som etter hvert vil bli "lukket" (under forutsetning om enighet om alle kapitler til slutt). I -94 var det litt over 20 forhandlingskapitler, mens det i den siste utvidelsen var 30 forhandlingskapitler, som gjengitt nedenfor. De aller fleste av disse kapitlene vil for Norges del være relativt uproblematisk – både på grunn av EØS avtalen og fordi mønsteret fra -94 kan brukes. Det har skjedd utvidelse av EU samarbeidet på flere felt etter -94, f. eks. felles utenriks- og sikkerhetspolitikk (kapittel 27) og justissamarbeid (kapittel 24), men heller ikke dette forventes å skape problemer. Norge er allerede så langt det er mulig med i sikkerhetssamarbeidet og er med i Schengen. Etter all sannsynlighet vil det i forhandlingene med Norge ganske raskt bli en situasjon der bare fire kapitler vil stå åpne: Fiskeri, landbruk, regionalpolitikk, finans- og budsjettbestemmelser.

Når selve forhandlingsprosessen er i gang vil det bli et stort tidspress for å legge fram forslag og ta standpunkt til løsninger. Det vil da være svært begrenset tid til utredning.

Norsk fiskerinæring, mest mulig samlet, bør søke å "definere" hva som er viktig i prosessen. Muligheten for å oppnå dette er best nå - det vil etter hvert bli vanskeligere.

N°	CHAPTER
1	Free movement of goods
2	Free movement of persons
3	Free movement of services
4	Free movement of capital
5	Company law
6	Competition
7	Agriculture
8	Fisheries
9	Transport
10	Taxation
11	EMU
12	Statistics
13	Social policy
14	Energy
15	Industry
16	SMEs
17	Science and research
18	Education and training
19	Telecommunication
20	Culture and audiovisual
21	Regional policy
22	Environment
23	Consumers and health protection
24	Justice and home affairs
25	Customs union
26	External relations
27	CFSP
28	Financial control
29	Financial and budgetary provisions
30	Institutions

VEDLEGG

UTDRAG AV
TILTREDELSESTRAKTATEN
OG
SLUTTAKTEN

Traktat	1-3, 12- 15
Underskrifter	5 - 17
Akt vedrørende vilkårene	1 - 63
Første del: Principper	2
Andel del: Tilpasninger af traktaterne.....	14
Afsnit I: Bestemmelser vedrørende institutionerne	14
Kapitel 1: Europa-Parlamentet	14
Kapitel 2: Rådet.....	16
Kapitel 3: Domstolen.....	20
Kapitel 4: Det Økonomiske og Sociale Udvalg	21
Kapitel 5: Regionsudvalget	23
Kapitel 6: Det Videnskabelige og Tekniske Udvalg	24
Kapitel 7: Den Europæiske Centralbank	25
Afsnit II: Andre tilpasninger	26
Tredje del: Permanente bestemmelser	27
Afsnit I: Tilpasning af institutionernes retsakter	27
Afsnit II: Andre bestemmelser	28
Fjerde del: Midlertidige bestemmelser	29
Afsnit I: Overgangsforanstaltninger	29
Afsnit II: Andre bestemmelser	48
Femte del: Bestemmelser om iværksættelsen af denne akt.....	53
Afsnit I: Oprettelse af institutioner og organer	53
Afsnit II: Anvendelse af institutionernes retsakter.....	59
Afsnit III: Afsluttende bestemmelser	62
 Bilag	
Bilag II: Liste omhandlet i artikel 20 i tiltrædelsesakten	(77)
1. Frie varebevægelser	(77)
J. Fødevarer	(219)
Nr. 8 om grænseverdier for forurensende stoffer	233- 234
7. Fiskeri	1519 - 1531
15. Regionalpolitik og samordning af strukturinstrumenterne	1892 - 1906

16.	Miljø	(1922)
	C. Naturbeskyttelse	
	Bilag	1976 - 2058
	Bilag III: Liste omhandlet i artikel 21 i tiltrædelsesakten.....	(2477)
	3. Fiskeri	2488 - 2492
	Bilag IV: Liste omhandlet i artikel 22 i tiltrædelsesakten	2498
	1. Frie kapitalbevægelser	2498
	2. Selskabsret	2499
	3. Konkurrencepolitik	2500
	4. Landbrug.....	2504 - 2506
	Bilag VI: Liste omhandlet i artikel 24 i tiltrædelsesakten: Estland.....	2574
	5. Fiskeri	2591 - 2592
	Bilag VIII: Liste omhandlet i artikel 24 i tiltrædelsesakten: Letland	2739
	5. Fiskeri.....	2761 - 2762
	Bilag IX: Liste omhandlet i artikel 24 i tiltrædelsesakten: Litauen	2800
	6. Fiskeri.....	2821 - 2822
	Bilag XI: Liste omhandlet i artikel 24 i tiltrædelsesakten: Malta	3256
	5. Fiskeri.....	3291
	Bilag XII: Liste omhandlet i artikel 24 i tiltrædelsesakten: Polen	3743
	7. Fiskeri.....	3792 - 3793
	Bilag XVIII: Liste omhandlet i artikel 52, stk. 3, i tiltrædelsesakten	4714 - 4715
Protokoller		
	Protokol nr. 6 om erhvervelse af fritidsboliger i Malta	4774 - 4775
Slutakten		
I.	Slutakten	1 - 6
II.	Erklæringer vedtaget af de befuldmægtigede.....	1
	1. Fælles erklæring: Ét Europa.....	1
	2. Fælles erklæring om Domstolen for De Europæiske Fællesskaber	3

III.	Andre erklæringer	
C.	Fælles erklæringer fra de nuværende medlemsstater	(13)
	9. Erklæring om estisk og litauisk fiskeri i Svalbard-zonen	17
E.	Generel fælles erklæring fra de nuværende medlemsstater	23
	21. Generel fælles erklæring	23
H.	Erklæringer fra Republikken Estland	(29)
	28. Erklæring fra Republikken Estland om fiskeri	30
	29. Erklæring fra Republikken Estland om Kommissionen for fiskeriet i det Nordøstlige Atlanterhav (NEAFC)	30
I.	Erklæringer fra Republikken Letland	(32)
	32. Erklæring fra Republikken Letland om fiskeri	33
J.	Erklæringer fra Republikken Litauen	35
	34. Erklæring fra Republikken Litauen om litauisk fiskeri i det regulerede område under Kommissionen for Fiskeriet i det Nordøstlige Atlanterhav (NEAFC)	35